

коштів, що передаються до місцевих бюджетів. Надання коштів на фінансування конкретних заходів дозволить відслідковувати напрями та ефективність їх використання та здійснювати співставлення затрат та результатів від їх використання [3].

В подальшому важливим є порівняння вітчизняних систем фінансового вирівнювання із зарубіжними аналогами, враховуючи те, який розвиток ці системи можуть отримати в майбутньому з метою оптимального розподілу доходів між бюджетами.

Інформаційні джерела:

1. Фурдичко Л.Є. Децентралізація: фінансова незалежність місцевих бюджетів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [ird.gov.ua/sep/.../sep20155\(115\)_039_FurdychkoLYe.pdf](http://ird.gov.ua/sep/.../sep20155(115)_039_FurdychkoLYe.pdf)
2. Моніторинг процесу децентралізації: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/346/10.12.2018.pdf>
3. Козенко А.О. Особливості збалансування місцевих бюджетів в Україні / А. Козенко // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Економічні науки». – 2017. - № 2 (2). – С. 40-45.

УДК 336.71

О.Д. Вовчак, д-р екон. наук, проф. (ДВНЗ «Університет банківської справи», Київ)

Р.В. Стаднійчук (ДВНЗ «Університет банківської справи», Київ)

СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ БАНКІВ ТА ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ

Для забезпечення ефективної реалізації фінансового оздоровлення банків необхідне досягнення збалансованої роботи всіх основних елементів системи фінансового оздоровлення. Сьогодні в економічній літературі існують різні погляди науковців щодо визначення сутності системи фінансового оздоровлення банків. Дослідження їх теоретичних доробок дало змогу визначити зміст системи фінансового оздоровлення банків та визначити основні її елементи.

Загалом під системою науковці розуміють організовану сукупність взаємопов'язаних елементів. Від давньогрецької система – це «сполучення», «ціле», «з'єднання», що дає змогу розглядати нам її як множину взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле, взаємодіють із середовищем та між собою, і мають мету [1]. З цієї

точки зору під системою фінансового оздоровлення банків пропонуємо розуміти сукупність взаємопов'язаних підсистем та інструментів здійснення фінансового оздоровлення банків, об'єднаних спільними принципами та заходами здійснення, а також спільною метою – забезпечення фінансової стабільності банків.

Даючи характеристику системи фінансового оздоровлення банку, слід зупинитись насамперед на таких характерних її ознаках. Система фінансового оздоровлення банку не може бути шаблонною. Вона має бути унікальною в кожному банку, оскільки залежить від особливостей його діяльності (рівня розвитку, структури, величини, фінансового потенціалу та ефективності його використання, стратегії діяльності, кваліфікації кадрів, конкурентного середовища, місця розташування, ризикованості діяльності тощо).

Система фінансового оздоровлення повинна бути самостійною, відокремленою від аналогічних систем банку. Але її відокремленість відносна. Багато завдань, які постають перед системою фінансового оздоровлення банку, не можуть бути виконані самостійно, без необхідних рішень, що приймаються на більш високому рівні, передусім державному. Тому система фінансового оздоровлення банку повинна бути комплексною. Лише комплексність системи може забезпечити відповідну надійність фінансового оздоровлення банку.

Водночас основним є дієвість та ефективність системи фінансового оздоровлення банку, оскільки унікальність, самостійність та комплексність системи фінансового оздоровлення не дає жодної гарантії, що ця система буде діяти, окрім того, діяти ефективно.

Складовими елементами системи фінансового оздоровлення є об'єкти та суб'єкти фінансового оздоровлення, принципи, функції та інструменти фінансового оздоровлення, а також підсистеми забезпечення такого оздоровлення.

Об'єктом фінансового оздоровлення виступає неспроможний суб'єкт господарювання – проблемний банк. Якщо більш деталізувати, то об'єктами фінансового оздоровлення виступає все те, на що спрямовані зусилля щодо забезпечення фінансового оздоровлення банку (різні сфери діяльності банку, показники, фінансові ресурси тощо).

Суб'єктом оздоровлення можуть виступати: 1) спеціально призначена власниками антикризова команда у складі вищих керівників, керівників підрозділів та експертів; 2) існуючий склад правління банку; 3) частково оновлений склад правління за рахунок запрошених керівників з інших банків; 4) тимчасовий адміністратор разом із новим складом правління банку.

Практика свідчить, що найбільш прийнятним варіантом можна вважати перший. Другий варіант передбачає, що керівники не несуть

відповідальності за проблеми в банку. Недолік третього варіанту полягає у потенційній загрозі непорозуміння та конфліктів між різними інтересами, стилями та підходами. Четвертий варіант має теж суттєвий недолік, адже тимчасова адміністрація мотивована на процес, а не на бажаний результат. Зокрема, тимчасовий адміністратор може бути більше зацікавлений у залученні стратегічного інвестора, а не в оздоровленні самої установи [2].

Поділ системи на окремі елементи й підсистеми є неоднозначним та залежить від мети й конкретних завдань дослідження. В рамках нашого дослідження пропонуємо виділити такі підсистеми системи фінансового оздоровлення банків (рис.).

На нашу думку, виділення функцій є новим підходом до визначення сутності фінансового оздоровлення банків і дасть змогу більш точно визначити ефективні інструменти фінансового оздоровлення банків. Так, на мікрорівні доцільно виокремити перерозподільну, попереджувальну (або запобіжну), планування та стимулюючу функції. На макрорівні такими є контрольна, соціальна та стабілізаційна функції системи фінансового оздоровлення банку.

Організаційна підсистема	реорганізація; реінжиніринг бізнес-процесів; управління кадровим потенціалом; оптимізація організаційної структури тощо
Інституційна підсистема	сукупність інститутів, пов'язаних з організацією та здійсненням фінансового оздоровлення банків; нормативно-правове забезпечення; спеціалізований інструментарій суб'єктів та учасників фінансового оздоровлення банків
Функціональна підсистема	планування заходів фінансового оздоровлення; аналіз/діагностика; регулювання; моніторинг та контроль
Фінансова підсистема	капіталізація, підтримка ліквідності, робота з проблемними активами, реструктуризація зобов'язань тощо

Рисунок – Підсистеми фінансового забезпечення банків

Вважаємо, що фінансове оздоровлення банків повинно здійснюватися з урахуванням системних та специфічних принципів. До найбільш значущих системних принципів належать такі – об'єктивності, комплексності, відповідності, контролю та оптимальності. Специфічними принципами фінансового оздоровлення вважаємо: принцип опори на антикризову свідомість (розуміння негативних

наслідків виникнення та поглиблення кризи для усіх суб'єктів процесу фінансового оздоровлення); принцип багатоваріантності розробки можливих процедур фінансового оздоровлення з врахуванням чинників невизначеності і ризику; принцип реалістичності в оцінці ситуації, успіхів або невдач, які мають місце.

Взаємодія між елементами системи фінансового оздоровлення здійснюється з використанням різноманітних інструментів, серед яких основними є фінансові, організаційні, маркетингові та аналітичні інструменти.

Отож, реалізація системи, яка охоплює комплекс взаємопов'язаних елементів, забезпечують досягнення оптимального використання наявного потенціалу банківської установи та її фінансову стійкість.

Інформаційні джерела:

1. Поняття системи [Електронний ресурс] // https://pidruchniki.com/91253/ekologiya/ponyattya_sistemi#79
2. Болдирев О. О. Тимчасова адміністрація як інструмент антикризового управління банками / О. О. Болдирев // Вісн. Укр. акад. банк. справи. – 2009. - № 2. – С. 75.

УДК 330.322

О.М. Єгорова (*ХДУХТ, Харків*)

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ КАПІТАЛОМ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО РЕГІОНУ

В інвестиційній діяльності торговельних підприємств капітал розглядається як засіб вкладання в суб'єкт інвестування з метою збільшення вартості інвестицій. Актуальним є дослідження джерел формування капіталу та визначення інвестиційного капіталу як сукупності власних і позикових ресурсів, співвідношення яких визначає ступінь інвестиційної залежності підприємства (табл. 1).

Як свідчать дані табл. 1, найбільшу частку позикового капіталу за 2014-2018 рр. мають підприємства ТОВ «Руш» (87,7-67,4%), ТОВ «Гідротерм» (67,2-56,1%), що значно ускладнює їх фінансову діяльність, оскільки потребує додаткових витрат на сплату відсотків за позиками, погашення кредиторської заборгованості, знижує показники ліквідності та фінансової стійкості.